De kruistocht van Agnes van Ardenne

August Hans den Boef

Minister Agnes van Ardenne-van der Hoeven vertegenwoordigt de anti-seculiere factie binnen het CDA en daarmee binnen het kabinet. Zij weigert zich neer te leggen bij de post-religieuze situatie in de Nederlandse samenleving. Zij staat in haar strijd tegen 'fundamentalistisch secularisme' niet alleen. Naast haar christen-democratische geestverwanten en andere (neo-)conservatieve gelovigen, wijzen ook wetenschappers en journalisten met soms onverholen leedvermaak op de groei van religiositeit buiten de ouderwetse oase Europa. Dat die groei op het conto van hoge geboortecijfers moet worden geschreven en geen resultaat is van massale bekering, maakt hun niets uit. Seculariteit is uit de mode en godsdienst is in.

Van Ardenne verwijt de arrogante seculieren een gebrek aan kennis. Maar zij noemt geen enkele concrete publicatie die de onwetende seculier kan verlichten. Gedegen rapporten van organisaties als Human Rights Watch of Amnesty International horen daar blijkbaar niet toe. Noch bijvoorbeeld Betsy Udinks recente ***Allah en Eva***: een schokkend verslag over haar verblijf in het Pakistan van de dictator Musharraf, vriend van het Westen, waar het voor de gemiddelde vrouw een stuk slechter toeven is dan in het Iran van de gekozen vijand Ahmadinejad.

Udink meent dat de gruwelijke voorbeelden van achterlijkheid die zij in Pakistan aantrof voortkomen uit de lokale tribale cultuur en weinig te maken hebben met de islam. Maar die op zichzelf terechte constatering pleit de islam als zodanig niet vrij. Wie de islam beschouwt als een mooie en goede religie, die helaas wordt misbruikt om abjecte zaken te legitimeren, begaat immers dezelfde vergissing die wij communisten vroeger ook maakten. Het communisme was in principe goed en mooi, maar het 'reële socialisme' maakte er in de praktijk een gruwelijke karikatuur van. De tribale islam blijft een vorm van islam, net als het communisme van de Goelag en de Culturele Revolutie vormen van communisme waren. Ook zij incorporeerden lokale tradities uit de tijd van de tsaren en keizers. Van Ardenne maakt die vergissing wel: religie is in principe iets goeds en moois, en de kwalijke kanten ervan hebben daarmee als zodanig niets van doen.

Wat is een seculier? Van Ardenne geeft geen omschrijving, maar tussen de regels door lezen we dat het om een ongelovige gaat, en bovendien een actieve antagonist van religie. Gelovigen worden daarmee van secularisme uitgesloten, evenals degenen die geen behoefte hebben aan het bestrijden van religie wanneer hun gelovige medeburgers zich houden aan de wet. Voor mij is een seculier iemand die de scheiding tussen staat en kerk handhaaft omdat die zowel goed is voor de staat als de kerk. Veel gelovigen zijn dezelfde mening toegedaan. Zo bestaat er een invloedrijke beweging van katholieken die af wil van het Vaticaan als staat en de paus als staatshoofd. In hun optiek heeft een religieuze organisatie die status niet nodig.

Waar komt Van Ardennes agressie jegens seculieren vandaan? Nergens ter wereld genieten gelovigen zoveel vrijheid als in Nederland, waar alle geloven gelijk zijn binnen de grenzen van de vrijheid van meningsuiting. Ze kunnen zeggen en schrijven wat ze willen en worden daarin door de rechtsstaat beschermd. In de landen die zij koestert als religieuze groeimarkten genieten gelovigen minder of soms zelfs geen enkele vrijheid. Het grootste moslimland Indonesië geeft steeds meer regio’s het recht om de sharia in de voeren. Hoe zit het daar met de vrijheid van andersgelovigen, laat staan met de vrijheid van ongelovigen? En hoe is het daarmee gesteld in nieuwe, democratische ‘successen’ als Irak en Afghanistan?

Als het over de portefeuille ontwikkelingssamenwerking gaat, kan een christen zich beter bescheiden opstellen. Denk aan de kolonisatie in de vorige eeuwen, waarbij missionarissen en zendelingen de lokale bevolking juist het element ontnamen dat Van Ardenne zo essentieel acht: religie. Kerstening, als het niet goedschiks ging dan maar kwaadschiks. Natuurlijk doen sommige religieuze organisaties goed werk in Afrika, maar anderzijds zorgen Van Ardennes roomse geloofsgenoten in de derde wereld door hun stelselmatige afwijzing van geboortebeperking passief voor massale kindersterfte. In Noord-Oeganda is de Lord’s Resistance Army actief. Onder leiding van Profeet Joseph Kony wil dit Leger sinds 1987 de Tien Geboden als wettelijke grondslag van de staat hanteren. Het heeft inmiddels tienduizend kinderen ontvoerd om te dienen als soldaat of seksslaafje.

Anderzijds zijn mij geen gevallen bekend van ongelovige politici of publicisten die nuttig humanitair werk van NGO’s op religieuze basis afwijzen omdat ze die ‘achterlijk’ vinden. Integendeel, veel ongelovigen plegen deze humanitaire gelovigen zelfs financieel te ondersteunen. Maar Van Ardenne wil meer dan mijn donaties. Zij verlangt terug naar de oude religieuze dominantie uit het Rijke Roomse leven van haar jeugd.

Voor mij bestaat er geen grens aan de wettelijke vrijheid van meningsuiting. Maar de manier waarop ik die vrijheid neem, wordt bepaald door smaak, compassie en ***common decency***. Wanneer je weet dat mensen zich beledigd voelen door provocerend bedoelde culturele uitingen, waarom zou je die uitingen dan verdedigen of stimuleren? Compassie en ***decency*** klinken misschien paternalistisch. Maar anders dan Van Ardenne zal ik degenen die binnen de wet de grenzen van smaak, compassie en ***decency*** overschrijden, nooit buiten de orde plaatsen.

August Hans den Boef is verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam en is auteur van Nederland Seculier! ***(Van Gennep, 2003).***